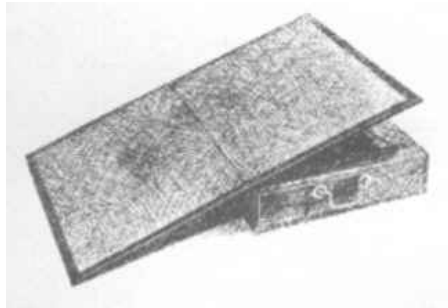

Људска права

Права детета

Конвенција о правима детета

(прихваћена од Пленарне скупштине Уједињених нација 11. 12. 1989. године)

Члан 1: Дефиниција детета

Свака особа испод 18 година сматра се дететом, уколико та старосна граница није према националним законима нижа.

Члан 2: Једнако поступање

Сва права важе без изузетка за свако дете. Обавеза је сваке државе да децу заштити од било какве форме дискриминације.

Члан 3: У најбољем интересу детета

Код доношења политичких, правних и друштвених одлука најпре се у обзир морају узети интереси детета.

Члан 4: Провођење права

Владе се обавезују да ће учинити све како би се у пракси провела права наведена у Конвенцији.

Члан 5: Улога родитеља

Владе признају права и обавезе родитеља и других чланова породице да дете усмеравају како то одговара његовом развоју.

Члан 6: Опстанак и развој

Свако дете има право на живот. Држава се изричито обавезује да ће гарантовати опстанак и развој детета.

Члан 7: Име и националност

Свако дете од рођења има право на име. Дете, такође, има право на националну припадност. Уколико је то могуће, деца треба да познају имена својих родитеља и да их носе.

Члан 8: Заштита идентитета

Држава се обавезала да ће штитити службени идентитет сваког детета и уколико то буде потребно поново га успоставити. Ово се, пре свега, односи на име, националност и породичну припадност.

Члан 9: Одвајање од родитеља

Свако дете има право на заједнички живот са родитељима, осим кад тај заједнички живот угрожава добробит детета. Дете, такођер, има право да контактира са оба родитеља уколико је одвојено од оца, мајке или од обоје.

Члан 10: Спајање породице

И деца, као и њихови родитељи, имају право отићи из једне земље у другу, ако је сврха тога спајање породице и одржање контакта између родитеља и деце.

Члан 11: Илегални одлазак из земље и одузимање слободе

Држава је обавезна да уз помоћ неког од родитеља или уз помоћ неког трећег спречи отмицу или било коју другу форму одузимања слободе детета у иностранству.

Члан 12: Мишљење детета

Свако дете има право да своје мишљење јавно каже. Дете има право да буде саслушано у свим приликама или мерама кад га се то тиче.

Члан 13: Слобода мишљења

Свако дете има право да изнесе своје намере и да буде информисано, не обраћајући пажњу на националне границе држава.

Члан 14: Слобода мисли, савести и религије

Држава мора поштовати право детета на слободу мисли, савести и религије, без да ограничава одговарајући утицај родитеља.

Члан 15: Слобода окупљања

Деца имају право да се срећу са другима и да се уједињују.

Члан 16: Заштита приватности

Деца имају право на заштиту од ометања њиховог приватног живота, њихове породице, од упада у њихов стан и заштиту од ометања њиховог дописивања.

Члан 17: Приступ одговарајућим информацијама

Држава мора гарантовати да дете има приступ информацијама и другим саопштењима из многоструких извора и подстицати масовне медије да нуде информације које су социјално и културно корисне за дете. Осим тога, држава штити дете од штетних информација и саопћења.

Члан 18: Родитељска одговорност

Оба родитеља носе највећу одговорност за одгој и развој детета. Држава се обавезује да ће помагати родитељима у испуњавању ове задаће.

Члан 19: Заштита од злоупотребе и запостављања

Држава штити дете од сваке форме злостављања од родитеља или других особа које имају право на бригу, те разрађује одговарајуће социјалне програме да би спречила злоупотребу и помогла онима којима је помоћ потребна.

Члан 20: Заштита деце која немају породицу

Држава се обавезује на осигурање посебне заштите за децу која немају породицу, те се обавезује на проналазак одговарајућег смештаја унутар породица-посвојитеља или одговарајућих институција које се баве одгојем и бригом о деци.

Члан 21: Посвојење

Посвојења требају бити дозвољена само у најбољем инересу детета и могу се извршити тек након дозволе надлежног органа и након пристанка родитеља, рођака или других за дете одговорних особа.

Члан 22: Деца избеглице

Деца избеглицама мора бити пружена посебна заштита. Држава мора сарађивати са компетентним организацијама, које тој деци могу пружити заштиту и помоћ.

Члан 23: Деца са тешкоћама у развоју

Свако дете са тешкоћама у развоју има право на посебну бригу, образовање и унапређивање. На тај начин сваком се детету са тешкоћама у развоју треба омогућити највећа могућа мера самосталности и социјалне интеграције.

Члан 24: Здравље и здравствене службе

Свако дете има право на највиши могући стандард у смислу здравствене бриге. При томе, у најважније задатке државе спадају основна здравствена брига, превентивна медицинска заштита, здравствени одгој путем појашњења датих у јавности, као и редуковање стопе смртности код новорођенчади. Све државе се у вези с тим обавезују на развијање сарадње у циљу омогућавања приступа здравственим службама свој деци света.

Члан 25: Редовна провјера смештаја

Свако дете које је смештено у некој институцији или прима медицинску његу, има право на редовну проверу његовог личног стања.

Члан 26: Социјална сигурност

Свако дете има право на социјалну сигурност укључујући социјално осигурање.

Члан 27: Животни стандард

Свако дете има право на животни стандард који му омогућава потпун телесни, духовни, душевни, социјални и ћудоредан развој. Обавеза родитеља је, на првом месту, да за децу обезбеде одговарајући животни стандард. Али, обавеза државе се састоји у бризи о томе да се права детета могу остварити. Ова обавеза државе може садржавати и материјалну помоћ државе родитељима.

Члан 28: Одгој и образовање

Свако дете има право на образовање, а обавеза државе при том је да бесплатно похађање основне школе учини обавезним, да развија различите форме даљег образовања и да деци, сходно њиховим склоностима, омогући приступ високошколским установама. Дисциплина која је при свему томе неопходна у школама не сме кршити права нити достојанство детета. Развој сарадње требао би да поспеши provedбу овог права.

Члан 29: Сврха образовања

Образовање потпомаже потпун развој личности, талената, као и духовних и телесних способности детета. Образовање припрема дете на живот у којем оно треба да буде свесно одговорности као грађанин слободног друштва; оно унапређује поштовање детета од његових родитеља, његов културни идентитет, али и толеранцију и разумевање за вредности које имају други људи.

Члан 30: Деца која припадају националним мањинама и прастановницима

Деца која припадају националним мањинама и прастановницима имају право да негују сопствену културу, религију и да користе свој сопствени језик.

Члан 31: Слободно време, одмор и културне активности

Свако дете има право на мир и одмор, као и право на игру и учешће у културним и уметничким догађајима.

Члан 32: Рад деце

Свако дете има право на заштиту од рада који угрожава његово здравље или спречава његово образовање и развој. Држава утврђује најнижу старосну границу за добијање радне дозволе и регулише све услове рада.

Члан 33: Злоупотреба дрога

Деца имају право бити заштићена од употребе дрога и опојних средстава, као и од учешћа у продукцији или трговини дрогом.

Члан 34: Сексуална злоупотреба

Држава штити дете од сексуалног искориштавања и злостављања, као и од проституције и порнографије.

Члан 35: Трговина децом

Држава је обавезна предузети све мере за спречавање продаје и трговине децом.

Члан 36: Остале форме искориштавања

Свако дете има право на заштиту од било које форме искориштавања.

Члан 37: Мучење и одузимање слободе

Ни једно дете не сме се мучити, нити се према њему сме окрутно поступати; оно не сме бити протуправно кажњено, нити му се на тај начин сме одузети слобода. Смртна казна или доживотна казна затвора без могућности помиловања не смеју се изрицати деци млађој од 18 година. Деца којима је одузета слобода, морају у затворима бити смештена одвојено од одраслих, уколико за добробит детета не важи супротно. Деца, која су затворена морају имати правно или неко друго одговарајуће заступање пред судом и мора им се омогућити контакт са родитељима.

Члан 38: Оружани конфликти

Све државе морају предузети мере с циљем осигурања неучествовања деце млађе од 15 година у оружаним конфликтима. Нити једно дете испод 15 година не сме бити регрутовано у оружане снаге. По хуманитарном народном праву све државе морају бринути о заштити деце у рату и о томе да им се у току рата осигурају све потрепштине за живот.

Члан 39: Рехабилитација

Држава се обавезује да деци која су жртве оружаних конфликта и деци која су била мучена, запостављана, искориштавана и злостављана осигура одговарајућу бригу с циљем њиховог опоравка и социјалне интеграције.

Члан 40: Могућност извођења младих пред суд

Дете које доспе у конфликт са законом има право да се према њему поступа на начин који подржава његово достојанство и осећај самовредности; мора се обратити пажња на његово старосно доба и на социјалну реинтеграцију. Дете има право на државно-правни поступак и поштовање грађанских права, као и право на правног или другог заступника у циљу његове одбране. Уколико је то могуће требају се избегавати судски поступци и смештање у поправне домове.

Члан 41: Предност вишим правним стандардима

Уколико су услови за права детета по националном или интернационалном законодавству повољнији од ове Конвенције, онда, наравно, важе одредбе тих закона.